

Nr 293.

Av herr **Andersson, Elon, m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.*

De senaste årens hårda skatteskärpningar ha sin grund förnämligast i de starkt ökade anspråk, som värnandet av vår fred och vårt oberoende ställde på staten och medborgarna. De buros i allmänhet utan knot, dels i vetenskapen om att de voro oundvikliga i ett läge, då vår handlingsfrihet, för så vitt vi ville skydda rikets säkerhet, var starkt beskuren, dels i förhoppningen att efter krigsberedskapens upphörande möjlighet till skattelättnader skulle uppstå och tillvaratagas. Kravet på en politik, som tillgodosåg det allmänt yppade behovet av skattelättnader utan att äventyra det sociala reformarbetet, restes tidigt från vårt håll såsom en riktpunkt för statens strävanden efter beredskapstidens slut. Det är med tillfredsställelse vi konstatera att denna politik nu vunnit allmän anslutning. Omsättningsskattens avskaffande — som innebar den största hittills diskuterade skattelättnaden i synnerhet för de lägre inkomsttagarna — följes nu av det förslag till sänkning av de direkta skatterna som återfinnes i regeringens proposition nr 212 och mot vilket vi, så vitt det gäller skattesänkningarna i stort sett, icke ha något att erinra.

De föreslagna skattesänkningarna göras emellertid i propositionen beroende av samtidigt föreslagna skattehöjningar för större inkomster och förmögenheter samt juridiska personer, varjämte föreslås att den nuvarande arvslottsbeskattningen skall kompletteras med en kvarlåtenskapsskatt. Mot förslaget i denna del ha vi erinringar att göra. Det synes oss som om finansministern i sin motivering för skattehöjningarna icke beaktat de ogynnsamma samhällsekonomiska verkningar som de föreslagna skatteskärpningarna och nya skatteformerna kunna befaras få. De hörda remissmyndigheterna ha i detta avseende varit så gott som enhälliga i sina varnande omdömen, och vi finna det anmärkningsvärt att finansministern tillmätt deras uttalanden så ringa betydelse. Finansministerns påstående, att skattehöjningarna äro nödvändiga för att statsfinansiellt möjliggöra de föreslagna skattesänkningarna, finna vi icke heller styrkt genom den motivering som förekommer i propositionen.

Vid beskattningens avvägning är det av vikt att tillse, att arbetslust, sparsvilja och lust och förmåga till nya initiativ icke hämmas och hindras. Förutsättningen för en fortsatt standardhöjning för de breda lagren i vårt land är en sådan utveckling av produktionen att nationalinkomsten — den kaka

vi alla ha att dela — ökas och att den ekonomiska grundval, på vilken samhället måste bygga sitt handlande, stärkes. Om beskattningen göres så hård eller utformas efter sådana linjer att medborgaren får avstå större delen av sin ökade inkomst och avkastningen av sina besparingar till det allmänna, minskas självfallet hans lust till ökade arbetsinsatser och hans vilja och förmåga till nytt sparande. Därmed avtager också det för produktionens utveckling nödvändiga tillskottet av initiativ och nytt kapital. Denna tendens är klart skönjbar och omvitnad redan under nu gällande beskattningsregler, men den kan befaras bli ännu starkare uttalad efter de föreslagna skatteskärpningarna. Vi tillåta oss erinra om de uttalanden som kammarrätten gör i detta stycke i sitt yttrande över skatteberedningens förslag. Kammarrätten erinrar att gjorda beräkningar utvisa en betydande minskning av de stora inkomsterna redan nu och fortsätter: »Visserligen torde det vara vanskligt att bedöma orsakerna till denna nedgång, men det måste enligt kammarrättens mening antagas att den föreliggande tendensen kommer att stegras genom ett antagande av beredningens förslag. Om en person inom de högre inkomstklasserna lyckas öka sin inkomst får han behålla endast en mindre del av denna inkomstökning. Detta förhållande kan knappast undgå att verka hämmande på företagarverksamheten och arbetslusten.» Lika starka betänkligheter uttalar kammarrätten mot den föreslagna skärpningen av förmögenhetsbeskattningen med hänsyn till dennas inverkan på sparviljan. Det heter i dess yttrande: »Att sparatet inom de högsta inkomstklasserna måste upphöra, synes uppenbart. Att samla kapital utan att få behålla någon del av avkastningen kan icke vara lockande.» Dessa uttalanden av en i fråga om beskattningen särdeles sakkunnig instans synas oss värda allt beaktande. Den ökning av skattetrycket på sparande och företagsamhet, som propositionen föreslår, skulle enligt vår mening utgöra en broms på välfärdens utveckling och försvåra en höjning av realinkomsten även för de medborgargrupper som ej direkt drabbas därav.

När nu i överensstämmelse med den av oss länge hävdade uppfattningen, som tidigare mottogs med skepsis på flera håll inom regeringspartiet, en betydande sänkning av den direkta beskattningen blivit möjlig utan att viktiga sociala reformkrav eftersättas, synes det oss uppenbart att den främst bör komma de breda lagren till godo. Vi acceptera alltså finansministerns mening på denna punkt. Så sker även i det förslag som vi här nedan komma att framställa och som innebär att de lägre inkomsttagarna och mindre förmögenhetsägarna i förhållande till nu utgående statsskatter få en rätt betydande skattelindring, medan denna för större inkomster och förmögenheter belöper sig till relativt obetydliga belopp. Men det synes oss varken lämpligt eller nödvändigt att icke blott vägra att låta dessa senare skattedragare bli delaktiga i skattelindringen utan även ytterligare öka deras under krigsåren starkt stegrade skattebördor, så mycket mindre som en beskattning med denna starka progressivitet i längden kan befaras få skadliga samhällsekonomiska verkningar. Finansministerns me-

ning, att skattelindringen för de små inkomsttagarna skall huvudsakligen betalas genom skatteskärpningar för stora inkomster, förmögenheter och bolag, skulle kunna accepteras, om beskattningen inom dessa grupper vore onormalt låg. Så är emellertid ej förhållandet. Tvärtom har skattetrycket även där nått en sådan tyngd, att en skattelättnad vore väl befogad, speciellt med tanke på de allmänekonomiska återverkningarna.

I ett av sina yttranden i propositionen medger finansministern att frågan om skatternas inverkan på det ekonomiska livet ej får förbises vid övervägandena om skattebördans fördelning. Synpunkterna om en avvägning efter olika skattskyldigas bärkraft eller om rättvisa i beskattningen kunna icke, erinrar han, »bli ensamt avgörande utan måste jämkas samman med hänsyn till skatternas sannolika verkningar i andra avseenden. Det gäller icke minst skatternas inverkan på det ekonomiska livet, på produktionens utveckling och därmed på de inkomster och den förmögenhet, varur skatterna skola betalas». Detta påpekande är enligt vår mening riktigt och utgör grunden för den kritik, som vi riktade mot de i propositionen föreslagna skattehöjningarna. Det avgörande vid bedömningen av skatteförslagets verkningar är icke huruvida i de enskilda fallen en inkomsttagare eller förmögenhetsägare har möjlighet att bära en större eller mindre ökning av sin skattebörda. Det är mot de samhällsekonomiska verkningarna av skattehöjningarna, som vi anmäla våra farhågor, mot den skadliga inverkan i fråga om kapitalbildning och produktiv utveckling, som kan befaras bli resultatet av deras samlade effekt. Skadan därav drabbar inte endast dem, som nu bli utsatta för skattehöjningarnas direkta inverkan, utan i det långa loppet alla medborgare. Motståndet mot skattehöjningarna bottnar således inte i någon omtanke om de enskilda miljonärernas intressen utan i bekymmer för skattehöjningarnas skadliga inverkan på den samhällsekonomiska utvecklingen och därmed deras hot mot alla medborgares intressen. När finansministern föreslår införande av en 80 % spärregel, som skulle reducera den statliga beskattningen för de mest välsituerade med ända upp till en fjärdedel jämfört med skatteberedningens av honom godkända förslag, så är detta förmodligen ej motiverat av någon särskild omsorg om »de rikas intressen». Det bör alltså vara uppenbart att återhållsamhet i fråga om konfiskatoriska skattesatser kan förestavas av hänsyn till den ekonomiska utvecklingen och hela folkets väl.

Naturligtvis kan man tvista om var den gräns går, där de skadliga samhällsekonomiska verkningarna börja göra sig gällande. Det lär vara omöjligt att här komma till bestämda slutsatser. Om man utgår ifrån att sparande och kapitalbildning både hos enskilda och hos företagen är en förutsättning för en gynnsam ekonomisk utveckling, torde man dock kunna påstå att gränsen är uppnådd och överskriden då beskattningen tvingar viktiga medborgargrupper att till det allmänna avstå cirka tre fjärdedelar av sin merinkomst av arbete och i vissa fall väsentligt mera än hela avkastningen på sitt nysparade kapital. Även

med tillämpning av den 80-procentsspärr, som finansministern föreslår, kommer marginalbeskattningen att avsevärt överstiga 100 % på förmögenhetsinkomst, och detta icke blott i särskilt extrema fall. Den inverkan, som detta förhållande måste befaras få på arbetslust och sparvilja, har tidigare karakteriserats i det citat ur kammarrättens remissyttrande, som vi tillåtit oss återgiva. Här skall endast konstateras att den gräns, som finansministern anser att beskattningen ej kan överskrida utan att skada det ekonomiska livet, enligt vårt förmenande överskrides genom de skärpta skatter för inkomst, kapitalbildning och företagsamhet, som finansministern föreslår.

En sådan hård beskattning kan försvaras, om den tillgripes i ett för landet hårt beträngt läge och blir av så kortvarig beskaffenhet att de för den samhällsekonomiska utvecklingen skadliga verkningarna ej hinna slå igenom. Men finansministerns avsikt är ingalunda att de föreslagna skattehöjningarna skola bli av tillfällig karaktär. De skola tvärtom bli bestående och vara uttryck för en eftersträvad omfördelning av inkomster och förmögenheter i samhället. »Avvägningen av de höjda bidragen från årlig förmögenhetsskatt, arvsskatt och bolagsskatt har ägt rum under förutsättningen att de föreslagna skattesatserna icke böra bli föremål för täta växlingar», heter det i propositionen. Detta resonemang tyder på att de skärpta skatterna på förmögenhet och företagsamhet principiellt ha föga samband med budgetlägets utveckling. Även om detta utvecklar sig oväntat gynnsamt komma skattehöjningarna att bestå. De äro viktigare såsom instrument för den eftertraktade omfördelningen av inkomster och kapital än såsom medel till täckande av statens ofrånkomliga utgifter.

Ur finansministerns motivering kan i varje fall icke utläsas skäl för antagandet att de nu föreslagna skattehöjningarna tillkommit endast på grund av trängande statsfinansiella behov. Enligt vårt förmenande saknas också säker grund för ett sådant antagande. Den summariska beräkning av vissa statsinkomster och utgifter, som finansministern gör i propositionen, synes visa att för nästkommande budgetår inga svårigheter skulle uppkomma att genomföra de föreslagna skattesänkningarna, beräknade på en uttagsprocent av 100, och likväl utan skattehöjningar hålla budgeten i balans. Finansministerns bekymmer hänföra sig till det därefter kommande budgetåret 1948/1949. Utan tvivel bli de budgetära påfrestningarna då avsevärt större. Men det är ännu för tidigt att döma om den statsfinansiella utvecklingen, som till dess ägt rum. Med vår ståndpunkt, att skatteskärpningar — särskilt sådana av långt gående art — icke böra beslutas förr än de bli oundgängligen nödvändiga, följer att vi anse det oriktigt att i nuvarande läge binda oss för sådana skärpningar med tanke på en framtida situation, som nu icke kan bedömas. För det budgetår, som nu närmast ligger före, kunna några tvingande skäl till skattehöjningar ej åberopas. Då de samhällsekonomiska verkningarna, som flera remissmyndigheter med styrka framhållit, inte kunna anses vara tillräckligt utredda, ligger häri ett skäl för uppskov med ställningstagande till skattehöjningarna,

som borde vara acceptabelt för alla, även dem som möjligen äro övertygade om att väsentliga höjningar skola visa sig erforderliga nästkommande år. Tiden till dess kan ju användas till en närmare utredning rörande de allmänekonomiska återverkningarna av olika skatter, vilket skulle möjliggöra en rationell avvägning nästa år, efter det att de då rådande statsfinansiella förutsättningarna blivit kända.

Av det ovan anförda framgår således, att vi ej kunna ansluta oss till de i propositionen framlagda förslagen. Vi komma här nedan att dels påyrka vissa ändringar i desamma, och dels hemställa om avslag på den del därav, som innebär tillkomsten av den nya kvarlåtenskapsskatten.

Inkomstbeskattningen av fysiska personer.

Finansministern har anslutit sig till statsskatteberedningens förslag i fråga om den kombinerade inkomst- och förmögenhetsskattens ersättande med en ren inkomstskatt och en förmögenhetsskatt. Mot detta ha vi intet att erinra.

I fråga om ortsavdragens konstruktion och storlek har i statsskatteberedningen rätt enighet om att den nuvarande s. k. bankningen borde borttagas och avdragen göras fasta. Till denna även av finansministern biträdda mening ansluta vi oss. Likaledes biträda vi förslaget om de nuvarande barnavdragens avskaffande och ersättande med barnbidrag. Vi vilja dock erinra om att det i propositionen avsedda systemet för familjer med många barn kommer att medföra en försämring i jämförelse med nuvarande förhållanden även i sådana inkomstlägen, som ingalunda kunna betecknas som höga. Frågan om barnförsörjningsbördans fördelning är ej slutgiltigt löst med detta förslag utan torde vid senare tillfälle böra upptagas till ny behandling i och för eventuella kompletteringar och modifikationer.

Inom statsskatteberedningen kunde full enighet ej uppnås beträffande ortsavdragens storlek. Finansministern har i propositionen följt det förslag, som framlades av beredningens majoritet. I fråga om avdragen för de ensamstående hade i statsskatteberedningen av ledamöterna Andersson och Sundén framförts förslag om lägre ortsavdrag än de av majoriteten förordade. I dåvarande läge talade starka skäl för reservanternas ståndpunkt. Genom den höjning av barnbidragen i jämförelse med då beräknade belopp, som föreslås i proposition 220, mildras dock avsevärt den olägenhet, som barnavdragens borttagande medförde för barnfamiljer även i medelhöga inkomstlägen. Riskerna för ofördelaktiga verkningar i fråga om sambeskattningen ha också minskat genom den av finansministern föreslagna rätten till särskilt avdrag för gift förvärvsarbete kvinna. Reservanternas skäl ha således enligt vår uppfattning minskat i styrka, och i detta läge ha vi ansett oss kunna biträda finansministerns förslag såväl i denna del som i fråga om gifta skattskyldiga, varom enighet rådde inom beredningen.

Beträffande skatteskalans rörlighet ha olika meningar gjort sig gällande. Goda skäl kunna anföras både för och emot en helt rörlig skala. Då vi biträda departementschefens förslag om en helt rörlig skala, sker detta med en bestämd erinran om att en på sådant sätt konstruerad skatteskala tillåter endast starkt begränsade variationer i fråga om uttagningsprocentens höjd. Vi föreställa oss att dessa måste hållas inom gränserna 90 och 110, såvida man vill undvika orimliga förskjutningar i skattetrycket mellan olika inkomstgrupper. Skulle det statsfinansiella läget ge anledning till än större variationer, måste detta leda till fastställande av nya skatteskalor.

De av alla parter biträdda skattesänkningarna för fysiska personer skola vinnas, dels genom de höjda ortsavdragen, dels genom en omarbetning av nu gällande skatteskalor. I likhet med majoriteten inom statskatteberedningen har finansministern vid uppgörandet av skiktsskalan för inkomstskatten avvägt denna så, att skattesänkningen sträcker sig endast till en viss inkomstgräns och att därefter en skattehöjning inträder. Såsom vi tidigare anfört anse vi en dylik avvägning av skattehördan oriktig. Vi acceptera helt den uppfattningen, att skattelättnaden i första hand bör tillkomma de lägre inkomsttagarna och att den i högre inkomstgrupper relativt sett högst väsentligt begränsas. Som ovan påpekats, anse vi det emellertid oklokt att som i propositionen föreslås, pålägga vissa inkomstgrupper en höjd skatt. De skadliga samhällsekonomiska verkningar, som följa av en genom den starka progressionen oskäligt hög marginalskatt, ha vi tidigare erinrat om. Den av finansministern föreslagna spärregeln, enligt vilken den totala direkta stats- och kommunalskatten maximerats till 80 % av inkomsten, medför visserligen en förbättring för de allra högst ställda inkomsttagarna och förmögenhetsägarna och personer med relativt stora förmögenheter vilka ge låg avkastning. Men den kan inte hindra att marginalskatterna dock i vissa fall kunna uppgå till mer än 130 %, om inkomst- och förmögenhetsskatten sammanräknas. Vi finna det ur samhällsekonomiska synpunkter angeläget att så vitt möjligt söka undvika en oskäligt hög skatt på merinkomst och ökad förmögenhetsavkastning.

Den av reservanterna Andersson och Sundén inom statskatteberedningen föreslagna skiktsskalan ger vissa möjligheter därtill. Även med denna skala och den av samma reservanter föreslagna skalan för förmögenhetsskatten kommer dock marginalskatten att i vissa fall rätt avsevärt överstiga 100 %. Då vi anse det synnerligen angeläget att kunna begränsa denna till att i varje fall icke uppgå till väsentligt högre belopp än hela merinkomsten eller avkastningen av nysparad förmögenhet, föreslå vi en sådan justering av skiktsskalorna för inkomstskatten och förmögenhetsskatten att detta i stort sett blir möjligt. Vid en högsta skiktsskaleprocent av 60 för inkomstskatten och 12 pro mille för förmögenhetsskatten kommer den statliga marginalskatten vid en förutsatt förmögenhetsavkastning av 3 % icke att mer än obetydligt överstiga 100 %. Det genom

en sådan justering ökade inkomstbortfallet synes uppgå till ett ur statsfinansiella synpunkter föga betydande belopp.

Genom en dylik justering av skatteskalorna reduceras behovet av den av finansministern föreslagna 80 %-spärren högst väsentligt. Finansministern har uppenbarligen själv funnit konsekvenserna av de egna skatteskalorna orimliga i vissa höga inkomst- och förmögenhetslägen. Spärregeln eliminerar en del av dessa orimligheter och utgör därför enligt vår mening en viss förbättring av propositionens förslag. Men en orimligt hög marginals katt skulle kvarstå på något lägre inkomster och förmögenheter än dem som få fördel av spärren. Exempelvis skulle marginals katten för en person utan arbetsinkomst med något över 1 milj. kronor i förmögenhet — förräntad efter 3 % — bli väsentligt över 100 % av räntan på en kapitalökning, medan den skulle sjunka till 80 % för en förmögenhet på 1,5 milj. kr. och däröver. En dylik avvägning är föga motiverad. Den naturliga slutsatsen av att propositionens skatteskalor skulle till resultat ge orimligt höga skatter — vilket finansministern erkänner — vore en justering nedåt av skattesatserna, så att en marginals katt på över 100 % undvekes även för de något mindre inkomster och förmögenheter, som ej fingo nytta av ovan nämnda spärregel. Den av oss föreslagna skatteskalan uppfyller i huvudsak detta önskemål vid en uttagningsprocent av 100. Om den lägges till grund, bortfaller i stort sett behovet av en 80 %-regel, som endast skulle bli tillämplig i ett mindre antal fall. En skyndsam undersökning bör emellertid göras rörande möjligheterna att på annan väg åstadkomma lindring av beskattningen i sådana fall då förmögenhetsavkastningen av skäl som ligger utanför ägarens kontroll är osedvanligt låg.

Vi föreslå således att följande skikt skala lägges till grund för inkomstbeskattningen:

Beskattningsbart belopp Belopp i 1000 kr.	Skiktprocent
0—1	10
1—2	11
2—3	12
3—4	14
4—6	16
6—8	18
8—10	20
10—14	24
14—18	28
18—24	32
24—30	34
30—40	40
40—60	45
60—100	50
100—	60

Förmögenhetsbeskattningen.

Finansministerns förslag att höja den av statsskatteberedningen föreslagna gränsen för skattskyldige till förmögenhetsskatt från 20 000 till 30 000 kronor ansluta vi oss till. I den diskussion som förekommit kring utredningsmajoritetens förslag har från vårt håll stark kritik riktats just emot tanken att hårt beskatta smärre förmögenheter. Den uppmuntran, som genom gränsens förskjutning beredes sparandet inom de relativt låga inkomst- och förmögenhetsgrupperna, finna vi synnerligen välbehörlig. Enligt vår mening bör man gå ytterligare ett steg på denna väg. Genom att sänka skatteprocenten för förmögenheter mellan 30 000 och 50 000 kronor åstadkommes en ytterligare lättnad för småspararna, och vi föreslå en sådan justering av skiktsskalan för förmögenhetsskatten.

För medelstora och stora förmögenheter innebär finansministerns förslag en avsevärt ökad skatteböroda, jämfört med nuvarande förhållanden. I fråga om de vådor ur samhällsekonomisk synpunkt, som en alltför hård beskattning på kapital och kapitalbildning medför, hänvisa vi till de allmänna synpunkter på det föreliggande förslaget, som vi tidigare anför, och erinra endast ytterligare om de bestämda avstyrkanden, som gjorts av de hörda remissmyndigheterna.

Vi kunna således icke biträda finansministerns i propositionen framlagda förslag till utformning av förmögenhetsskatten utan föreslå att till grund för densamma i huvudsak lägges det av ledamöterna Andersson och Sundén i statsskatteberedningen förordade förslaget till skiktsskala. Med hänvisning till vad som anförts under inkomstskatten för fysiska personer om önskvärdheten att begränsa marginalskatten till 100 % föreslås emellertid den ändringen, att högsta uttagningsprocenten blir 12 $\frac{0}{100}$. Dessutom föreslås, på ovan angivna skäl, att uttagningsprocenten för förmögenheter mellan 30 000 och 50 000 kronor sänkes till 4 $\frac{0}{100}$. Den av oss föreslagna skiktsskalan skulle således få följande utseende:

30 000— 50 000	4 $\frac{0}{100}$
50 000—100 000	6 »
100 000—150 000	7 »
150 000—200 000	8 »
200 000—300 000	10 »
300 000—	12 »

Bolagsbeskattningen.

De för den samhällsekonomiska utvecklingen skadliga konsekvenser, som kunna befaras följa av en olämpligt avvägd beskattning av enskildas inkomst och förmögenhet, äro lika påtagliga i fråga om företagsbeskattningen, därest denna når en sådan höjd att den berövar företagen möjlighet att disponera tillräckligt kapital för utveckling och nyskapande.

Den rätt till fri avskrivning, som den svenska skattelagstiftningen inrymmer för bolagen, är visserligen en mycket värdefull tillgång i fråga om företagens konsolideringsmöjligheter. Men det behov av riskvilligt kapital, som är nödvändigt för nyskapande av företag eller för utvidgningar och ny produktion vid redan befintliga, tillgodoses ej därigenom i tillräcklig grad. Om genom en i förhållande till förkrigstiden avsevärt höjd beskattning sparande och nybildning av kapital på enskilda händer ytterligare försvåras, kommer sparandet inom företagen att bli av ännu större betydelse. Att så starkt beskära möjligheterna därtill, som den nu föreslagna skärpningen av bolagsbeskattningen skulle göra, kan icke vara välbetänkt, i varje fall icke därest man avser denna skärpning såsom en för längre tid verkande åtgärd. Frågan om en hög företagsbeskattnings verkningar på kapitalbildningen på längre sikt har berörts i flera av remissyttrandena. »Det torde vara realistiskt att utgå ifrån», framhåller styrelsen för Kooperativa förbundet i sitt yttrande, »att på längre sikt de stora inkomsternas bidrag till sparvolymen kommer att fortsätta att minska i betydelse, åtminstone relativt sett. Under sådana förhållanden kommer, bortsett från statens roll som sparare och bildare av realkapital, företagssparandet att i större omfattning än någonsin hittills bestämmande inverka på den totala sparvolymens förändringar.» Det måste därför, framhåller styrelsen vidare, vara angeläget ur samhällsekonomiska synpunkter att i förväg noga analysera de möjliga verkningarna på längre sikt av de tilltänkta skattehöjningarna för aktiebolagen. För en sådan samhällsekonomisk analys har dock, såsom vi tidigare anfört, finansministern icke visat något intresse. Den i det återgivna remissyttrandet framförda uppfattningen om företagssparandets betydelse bestyrkes av en undersökning av några konkreta fall, som företagits av handelskammaren i Gävle och för vilken redogörelse lämnas i handelskammarens remissyttrande. Denna undersökning ger vid handen att en 40 % statsskatt — om den varit bestående under de senaste årtiondena — skulle ha avsevärt reducerat möjligheterna för bolagen att expandera genom reserverade vinstmedel. Nedgången i fondbildningen angives till omkring 50 à 60 %, även om utdelningarna begränsats.

I Kooperativa förbundets styrelses tidigare citerade yttrande erinras också om de försämrade betingelser för ny företagsamhet, som kunna befaras inträda om bolagsbeskattningen höjes. Man bör enligt styrelsens mening icke förbise de stora olägenheter, som en större koncentration till äldre företag innebär ur samhällelig synpunkt, framför allt genom de förstärkta tendenser till privatmonopolism, som därmed framträda, och den bristande förmågan av initiativ och obenägenhet att följa med i utvecklingen. Märkligt nog synes finansministern ha föga förståelse för det ur samhällets synpunkt värdefulla förhållandet, att nyföretagsamheten kan inriktas även på smärre nybildade företag och ej huvudsakligen tillkomma redan verkande stora företag. För oss framstår det som ett mycket starkt samhälleligt intresse att staten ej genom sin ekonomiska politik

försvårar tillkomsten och utvecklingen av nya företag, som kunna motverka en allt för stark konkurrenshämmande koncentration till stora företag. Visserligen torde bolagsskatten i verkligheten ej i sin helhet i sista hand bäras av företagen, utan delvis övervältras på konsumenter och anställda. Den belastar företagens omkostnader och inverkar därmed i många fall på prissättningen av företagens produkter. En höjning av bolagsskatten kan därför väntas medföra en höjning av marknadspriserna. De som till sist få bära den ökade skattebördan bli i sådant fall icke företagen allena, utan till större eller mindre del den konsumerande allmänheten. I andra fall begränsas företagens möjligheter att höja lönerna för de anställda så mycket som eljest vore möjligt, varför de anställda i verkligheten bära en del av skatten.

Vi anse således mycket starka skäl tala emot att i detta sammanhang, då något oundgängligt behov därav icke föreligger, företaga en höjning av bolagsskatten. Vi yrka därför en sådan ändring i propositionen i denna del, att den däri angivna skattesatsen 40 % ändras till den nu gällande eller 32 %.

Kvarlätenskapsskatten.

Den i propositionen föreslagna nya skatteformen, kvarlätenskapsskatten, anse vi oacceptabel även efter de förändringar i jämförelse med statsskatteberedningens förslag, som vidtagits i propositionen.

Den teoretiska grunden till kvarlätenskapsskatten anse vi ohållbar. Den vilar på den föreställningen att förmögenhetsägarna, *trots den årliga förmögenhetsskatten*, icke lämna tillräckliga bidrag till täckande av statens utgifter, men att det ytterligare tillskott, som de skäligen böra lämna, får anstå att uttagas i samband med dödsfallet. Finansministern har visserligen i sin motivering i propositionen uteslutit den av skatteberedningens majoritet uttalade meningen om den avlidna förmögenhetsägarens »skuld till staten», men bakom hans argumentation skymtar alltjämt den uppfattningen om den efterlämnade förmögenhetens karaktär, varom detta uttryck vittnar. Det är lämpligt, anser finansministern, med en skatteform som kan ta hänsyn både till storleken av den förmögenhet, som går i arv, och till den andel, som faller på varje arvtagares lott. I det senare avseendet sker detta redan genom den nuvarande arvslottbeskattningen. Bakom önskemålet att komplettera beskattningen med ett system, som tar hänsyn även till storleken av den bortgångnes förmögenhet, måste därför ligga den uppfattningen att förmögenheter över en viss storlek i och för sig ha den egenskapen att de böra till väsentlig del indragas till staten. Om någon under livstiden samlat en förmögenhet utöver en viss storlek, är detta således en omständighet, som ger staten en särskild anledning att uppträda som skattekrävare oberoende av arvtagarnas antal och arvslotternas storlek. Att ett sådant betraktelsesätt måste verka stötande på rättskänslan är uppenbart och har även i remissyttrandena understrukits. Vi dela helt denna uppfattning

och ställa oss därför avvisande till propositionens förslag om införande av en kvarlåtenskapsskatt.

Skulle ur allmänna synpunkter en skärpning av den nuvarande arvsbeskattningen anses böra ifrågakomma i det fall att nästa år en viss ökning av statsinkomsterna blir oundgängligen nödvändig, torde en revision av arvslottbeskattningen vara en lämpligare och riktigare utväg.

Till detta kommer också den oklarhet, som råder angående användningen av de från kvarlåtenskapsskatten influtna medlen. I realiteten skulle den ju innebära ett indragande till staten av enskild förmögenhet. Finansministern synes ha för avsikt att använda dessa medel till finansiering av statens löpande utgifter d. v. s. ett skingrande av de sparade tillgångar, som staten övertar från de enskilda ägarna. Att en sådan utveckling i den utsträckning, varom här är fråga, skulle vara högst vådlig för den samhällsekonomiska utvecklingen är uppenbart. Även detta utgör enligt vår mening ett avgörande skäl mot införande av den kvarlåtenskapsskatt, som i propositionen föreslås.

Vi yrka således avslag på det i propositionen intagna förslaget om införande av en kvarlåtenskapsskatt.

Med stöd av det anförda hemställa vi,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 212 måtte beakta vad ovan föreslagits och att vederbörande utskott måtte utforma den härför erforderliga lagtexten.

Stockholm i maj 1947.

Elon Andersson.

John Bergvall.

Åke Holmbäck.

Thorwald Bergquist.
